

A propòsit de l'edificació d'aquesta gran fàbrica (que durant molts anys la gent n'ha dit «A Can Puig», en el periòdic *Eco de Granollers*, del 31 de desembre de 1882, hi trobem una extensa informació, que certament fa honor al periodista que la va fer. Detalla el lloc on és situat l'edifici, les seves dimensions i distribució, i dona els noms dels industrials que contribuïren al seu bastiment.

A la sala de calderes—diu—hi ha emplaçat un generador de 50 HP, sistema Woolf, i ha d'haver-n'hi altre d'igual. La màquina de vapor ha estat construïda a Ruan i modificada als tallers «Vulcano», de Barcelona. La xemeneia té una altura de 30 metres i fou construïda pel palaista Esteve Baqués, i el parallamps que hi ha al cim, fou col·locat per Jacint Lloreda.

En la dita ressenya es fa constar també el què havíem oït del senyor Serra i Dachs: que tota l'obra de rajoleria fou elaborada en un forn fet exprés, utilitzant la terra d'argila d'aquell mateix lloc, sobrant pel sot que's féu per a col·locació de les calderes de la fàbrica. Avui encara són conservats la munió de motllos que s'utilitzaren per a la fabricació de l'obra.

En estar enllestit l'edifici, i abans d'establir-s'hi la casa Serra, primerament ocuparen una quadra, amb cent telers, la raó social Clariana, Ciuró, Augé i C.^a, que tenia la fàbrica de La Font, i en altra quadra s'hi establiren Ventura i Isidre Comas. Ja llavors—segons diu *Eco de Granollers*—el senyor Carrencà construïa altra quadra.

El dia 27 de desembre de 1882 fou beneït l'edifici pel bisbe de Perth, Martí Grivé, fill de Granollers, revestint la cerimònia tota solemnitat.

La fàbrica de «Can Comes» dels germans Pau i Francesc Torras

Aquesta casa, per durant molts anys fou anomenada de Can Comes, perquè els seus fundadors, En Pau i en Francesc Torras, vingueren a la Vila des de la Masia de Can Comes, de Llíssà, de la qual llurs pares n'eren masovers.

Fins no fa molt temps funcionà, per una part, amb el nom de Fills de Frederic Torras, fill i hereu d'En Pau, i per altra, amb el de Vidua de Joan Torras, fill aquest i hereu d'En Francesc, portant la gerència d'aquesta, en nom de

la seva mare, el fill gran, En Francesc Torras i Villà. Avui, la casa Fills de Frederic Torras ha desaparegut del cens industrial granollerí, havent-hi, en el seu edifici, una part de la gran indústria de la casa Umbert.

La raó social Vidua de Joan Torras, avui de tanta importància, tingué el seu humil origen en una casa del carrer Nou, on fins ara no fa molts anys hi havia l'establiment del llauner Vacca.

Els dos germans, Pau i Francesc, deixaren la casa Comes, de Llíssà, de la qual, com ja havem dit, llurs pares n'eren masovers, a causa de les desfetes de la guerra civil, començada l'any 1835, i vingueren a la Vila i aquí aprengueren a teixir. Treballadors incansables, enginyosos i intel·ligents, aviat de senzills obrers passaren a modestos burgesos, i amb els pocs cabals que els donà la família, establiren, per llur compte, alguns telers, en els quals hi feien els renomats vions per a camises, que tant de crèdit han donat a la casa Torras, que bé podríem dir-ne la casa matriu de l'indústria de teixits a Granollers.

Aquells dos ardits treballadors, d'origen tan humil, ben aviat sentiren la necessitat de l'eixamplament i construïren els tres casals de la plaça d'Àngel Guimerà, on ara hi viu la família del senyor Magí Anglés, construïnt a la part del dretà una quadra bastant espaiosa, per a les necessitats de llur indústria en aquells temps.

Allí adquiriren nom i fama de bons productors, i llurs vions i retorts eren apreciats, en el mercat de Barcelona, on ja En Pau hi establí el seu despatx, com el millor que dels esmentats gèneres es fabricava a Catalunya.

Prompte, també, tingueren poc espai per a poder atendre i servir degudament les comandes que rebien de per tot arreu, i fou llavors quan edificaren els grans edificis del carrer de l'Aurora, avui de Josep Umbert, prop mateix de la via fèrria.

A la mort dels vells Pau i Francesc Torras,—la memòria dels quals era el nostre propòsit d'honorar, honorant-nos amb la publicació de llur retrat,—En Frederic i En Joan, llurs hereus, no s'avingueren i partiren en dues parts iguals el patrimoni, i d'una fàbrica en féren dugues, treballant, des de llavors, cadascú pel seu compte.

Fàbrica d'Olis vegetals
Marca LA PALMERA

...
Fàbrica dels Sabons
LOTO I CONCHA

Fill de L. Pons Clerch

S. en C.

== BARCELONA ==

Despatx: Ronda de l'Universitat, 22
Telèfon 2203 A

Fàbrica: Carrer de Vilanova, 145 i 147
(Sant Martí de Provencals)

VIATJANT DIRECTE DE LA CASA
ERNEST SITJES
Pi i Margall, 13, bis. : GRANOLLERS

PASTES ALIMENTICIES PER A SOPA

LES PASTES DE
MILLOR QUALITAT

GAIG

ESPECIALITAT
EN PASTES D'OU

CARRER DE SANT ROC, 4 : GRANOLLERS